Eerik Laidsaar.

K a p r a l P e n s i o n

r e v i d e n d i k s.

Näidend 1 vaat.

Tegelased:

Kapral Jüri Pension.

Reamees Sookael.

Härgmäe - ehitusettevõtja.

Pilvi - ta tütar

Rosaalie - ta naine.

Jugar - kümnik.

Piller - krohvija.

Direktor.

Ehitusettevõtja Härgmäe kontor. On Lõuna-aeg. Väljast kostab suurematele ehitustöödele iseloomulikku müra. Uksele koputatakse.

Rosalie: Jah, sisse!

Jugar: Tere proua, Kas härra Härgmäe on toas või - töölised ütlevad, et on teine kontori poole tulnud.

Rosalie: Jah, ta einestab praegu. Kas oli midagi pakilist?

Jugar: Paluks küll, jah.

Rosalie: (hõikab) August, August!

Härgmäe hääl: Mis sa kisendad.

Rosalie: Tule kontorisse, sind oodatakse. Kümnik Jugar on siin.

Härgmäe: (tuleb) Noh, Jugar, mis tuli siis sinul takus on? Ei lase süüagi. Kas ehituse juure mõni õnnetus või?

Jugar: Hoidku, kus sellega. Aga see Blaubergi mees tuli sinna ja...

Härgmäe: Ahaa!... Rosalie, vast ehk jätad meid üksi... küll ma ütlen, kui kontorist lahkun.

Rosalie! Heaküll (ära)

Härgmäe: Mis ta tahab, see Blauberg? telliskive jälle või?

Jugar: Jah. Kakstuhat tükki tahab saada.

Hobusemehed teistel kaasas ja...

Härgmäe: Pakub vana hinda?
Jugar: Jah.
Härgmäe: Peaks ta käest juure pressima. 25 % alla turuhinna on ikka pisut vähe.

Jugar: Ei-tea, kas maksab tühjaga kaubelda... Viimaks vihastab ja hakkab lobisema...

Härgmäe: Tühja kah, aktsiaseltsil kive külalt ja kes neid pärast majaseintes enam lugeda saab... Aga peaaegu, parem on kui jätame niisama. Korralda asi ära.

Jugar: Kas võtame töölisi pealelaadima kah?

Härgmäe: No muidugi. Nii läheb rutem.
Jugar: Siis ütleme jälle, et kivid lähevad Alu veski ehituse juure.

Härgmäe: No muidugi. Mis see tööliste asi on.

Jugar: Tea kedagi. Mõni teravaninaga sell saab viimaks haisu ja torkab pealinna kirja, et ettevõtja Härgmäe ja kümnik Jugar müüvad althõlma aktsiaseltsi kive- kus siis selle pahanduse ots.

Härgmäe: Tasa ja targu, ikka tasa ja targu. Kümnetuhat kivi ei tähenda niisuguste suurte ehituste juures, nagu meil praegu käimas, midagi. Ja Blauberg viib alles kuuendat tuhandet.

Jugar: Aga talad ja tsement?
Härgmäe: Pole midagi. Kes seda ennem on näinud, et ehitused eelarves ettenähtud materjalihulgaga valmis saavad. Ja kui ehitus-

ettevõtja Härgmäe ehitab aktsiaselts "Eestimaa Jõule" korraga elektrijaama, kolme maja ja Alujõele lisaks veel veskit, siis ei ole ehitusmaterjalist puudust. Kui vaja on, lasen saata juure.

Jugar: Sedasi küll, meistrihärra, he-he-he. Ma siis võtan katlamaja ehituse juurest neliviis meest ja lasen Blaubergile pealelaadima hakata.
Härgmäe: Kine jah. (Jugar ära)
Härgmäe helistab telefonil.
Hallo? Keskjaam, jah? Andke mulle 38b... kaks kella, jah... Hallo... Kas härra Blauberg ise või... Ahaa, tere, tere, Mihkel (tasemini) kuule, sa tahtsid 2000 kivi saada või? Hobused jõudsid just praegu siia... Tubli... Aga tead, ma selle vana hinnaga ei julge enam anda... Mis? ... Ei-ei, poolteist viska otsa... Poolteist!... Ole nüüd ristiinimene... No muidugi maksad sularahas, see on endastmõistetav... Mis? Heaküll, heaküll, ärgem selliseid asju telefoniteel räägikem... Millal tuled? Homme?... Hästi... Oled üks igavene koi, aga noh... saad sina, saan mina... Adjuu! (ärakell) Häh, pagan võtaks. Rosalie! Rosalie! (Rosalie tuleb) Ole hea ja valmista kiri A/S "Eestimaa Jõule", et saatku nad lähemal ajal paar vagnit kive juure. (Rosalie hakkab masinal tippima) Kirjuta, et seni saadud kividest on rohkesti transporteerimisel purunenud, mistõttu... noh, sina tead seda kirjakirjutamise kunsti minust paremini. (telefon heliseb. H. võtab toru) Ehitusmeister Härgmäe Saksaveres... Jah, siin on A/s. "Eestimaa Jõu" ehitustööde kontor Saksaveres... Ah kaugekõne, Tallin räägib... Jah, olen ise telefoni juures... Kes räägib?... Kuidas?... Ah nii, Joosep, vabanda, ei tunnud sind hää-

lest ära,... Mis? Seltsi juhatus on saatnud revidendid minu juhitavaid ehitustöid kontrollima?... Millal?... Juba täna... Ootamatu revisjon... Ah-nii... ah-nii. Suur tänu, suur tänu hea sõber, et hoiatasid... Tänan, tänan. Nägemiseni jah! (viskab toru hargile) Rosalie! Jäta kiri kirjutamata! "Eestimaa-Jõu" üks ametnikke helistas praegu ja teatas, et mulle saadetakse revidendid kaela (sammub ärritatult edas-tagasi) Rosalie, mine ja lase valmistada lõuna... hea lõuna... parim lõuna ja las Pilvi läheb-jookseb Tarvitajate Ühingusse ja toob veine ja likööre ja - ühesõnaga, tehke ruttu. Saad aru, mis ma räägin? Mindtullakse revideerima! Kurat võtku (Rosalie ära) (H. hõikab üle ukse välja) Hõi, kes seal on? Ah see oled sina, Toomas. Las käru seisab! Mine jookse ruttu katlamaja juure ja saada kümnik siia. Aga siva!

Toomas: Jah härra!

Härgmäe: (helistab) Hallo! Hallo, kurat võtaks, mis te magate seal postkontoris, et kunagi ei vasta. Andke 37d neli kella... Neli kella, jah, d, noh, saate aru?.... Ahah!... Alujõe veski? Kes seal räägib?...Siin Härgmäe. Saatke mu vend telefonile. Aga siva! Ah ongi seal juures, tubli.... Joonas räägib. Kuule, meile tulevad revidendid kaela... Muidugi see pole sinu asi... Ainult niipalju, et kui nad peaks enne siiatulekut Alujõele sisse keerama, siis sina ei tea mitte kui midagi. Saad aru, mitte midagi.... Lihtsalt ütled, et arved ja kõik on siin, Sulasvares minu, kui ehituste tegeliku juhi käes ja sinul pole aimugi kuipalju ja millist ehitusmaterjali on Alujõele saadetud, Küll mina seletan neile... Jah, hästi, nägemiseni! (ärakell)

Jugar: Mis on lahti?

Härgmäe: Revisjon tuleb, iga silmapilk!.. Ära vahi nii loilli näoga. Mine otsekohe katlamaja juure ja... kas Blaubergi omadel on kivikoormad peal?

Jugar: Ei ole, alles pooleldi. Võtsin neli päevatöö-meest neile appi.

Härgmäe: Siis lähed otsekohe ja lased kivid ühesti maha laadida. Täna ei tule sellest midagi välja, mõistad. Küll ma seletan vana Blaubergile ise.
Jugar: Aga kui nad just parajasti peale satuvad?

Härgmäe: Revidendid? Siis seletad, et need kivid koodi parajasti Alujõelt.

Jugar: Mõistan. (läheb)

Härgmäe: Ah soo, siis veel saada kõige kiiremas korras siia see mees, noh, see eesttöö line, kes ametnikemaja sisevooderdust ja krohvimist juhatas...

Jugar: Ah Piller?

Härgmäe: Noojah, Piller on ta nimi. Saada see kohe siia.

Jugar: Hästi. Ah näe, sealt ta lähebki. Piller! Hoi! Piller!

Pilleri hääl: Mis on?

Jugar: Härra kutsub. Tule ruttu! (ära)

Piller: Tere lõunast, härra Härgmäe.

Härgmäe: Tere Piller. Säh, pane üks sigar ette!

Piller: Ei tea härrad, mul sikatuurijad jäid omapead...

Härgmäe: Pane ette kui sulle ütoldakse. Ja istu! Mul on sinuga pisut rääkimist.

Piller: Noojah, ega kedägi, eks see ole Teie asi rohkem kui minu asi.

Härgmäe: Vaata, asi on selles, et sina oma meestega sooritasid ametnikehoone sisetööd.

Piller: Mina neh. Mis tööl viga?

Härgmäe: Tööl pole viga midagi. Töö on väga hea, ainult üks pisike, narr konks on siin sees.

Piller: Nonoh?

Härgmäe: Las ma nüüd räägin. Alumisele korrale sai pandud krohvi alla kõlakindel kiht, eks ole?

Piller: Sai küll.

Härgmäe: Vaata, täna tuleb siia paar tegelast seltsi juhatusest. Noh, saad aru, ehitustöödega tutvuma või nii. Kui nad juhuslikult peaksid sinult küsima nende kõlakindlate seinte kohta, siis ütle, et niisugused seinad on tervel majal.

Piller: Aga ülemise korra jaoks ei jatkunud ju enam kõlakindlat voodrit.

Härgmäe: Seep see ongi. Majandusdirektor... Noojah, lugu oli nii, et ekstsiaseltsi majandusdirektor unustas mulst saatmata... seda kõlakindlat katet ja nüüd tagantjärele

on piinlik hakata seda asja arutama... Saad aru... Ütleme lihtsalt, et kõik on korras ja asi vask.

Piller: No aga kuidas ma ütlen et on, kui ei ole?

Härgmäe: Mis seal teha, oli eksitus, noh, oli. Jumal temaga. Mitu meest sul arteellis on?

Piller: Kuus.

Härgmäe: Süh, siin on 20 krooni. Tee oma meestele õhtul väike laud... ja, noh, sa saad aru?

Piller: Ei-noh, kuidas saksad soovivad. Minul ükstaa kama. Mina võin tarbekorral seletada, et korstnalgi on sees ja väljas kõlakindel vooderdus.

Härgmäe: No vaat. Tubli mees. Küllap töötame edaspidigi koos.

Piller: Sedan'd küll. Aga üht ma ütlen, et kui sedasi kohtuga või politseiga midagi päritakse, siis ma räägin tõtt. Vangi minna ma ei taha.

Härgmäe: (sunnitult naerdes) Narr, kes räägib kohtust või politseist. Tegemist on lihtsalt aktsiaseltsi juhatusemeestega. Saad aru - ei taha ju majandusdirektorile ebameeldivusi teha.

Piller: Saan küll, miks ma ei saa.

Härgmäe: Hästi. Võid nüüd minna.

Piller: Nuujah, mis siis enam. Päeva! (ära)

Härgmäe: Päeva, päeva, (hõikab) Rosalie!

Rosalie hääl: Ma ei saa tulla. olen köögis!

Härgmäe: Oota, ma tulen ise sinna! (ära)

Uksele koputatakse. Siis avatakse uks ja sisse astub Pension koos reameeс Sookaelaga, mõlemil rasked nahkmapid käe otsas.

Pension: Näh, ei ole ühtki inimhinge.

Sookael: Ei ole jah.

Pension: Imelik küll! Uksel seisab silt, et "Aktsiaselts" "Eestimaa Jõu" Saksavere elektrijaama ehitustööde kontor", aga tuba ise tühi nagu lõõts.

Sookael: Lähme edasi, me võime mujalt kah linna helistada.

Pension: Näe, siin on ju telefon!

Sookael: Tule ära, mis sa revideerid seal!

Pension: Narr, miks ma's ei peaks revideerima... Seisatame pisut ja ootame, eks mõni inimene peaks siia ikka tulema, kellelt küsida luba helistamiseks.

Pilvi: (välisuksest) Ah! Andestage, ma arvasin, et isa on siin.

Pension: Tere õhus preili. Näed nüüd, Sookael? Sina ütled ikka et "ära revideeri" ja "ära revideeri" - vaata nüüd, millise kaunitari välja revideerisime.

Pilvi: (üllatanult) Ah! Härrad on revidendid! Ma silmapilk lähen otsin isa üles! (joostes ära)

Pension: Hpplaa! Läkski! Kena tots!

Sookael: Miks ta nii äkitselt minema jooksis... nagu oleks kohkunud? Ja miks ta meid nimetas revidentideks?

Pension: Miks, miks? No kust mina tean miks ja see pole minu asigi. Igal juhul, kui nii kena tütarlaps nimetaks mind näiteks korstnapühkijaks, siis oleksin seda meelelsi tema lõbuks.

Sookael: Siit ju sõjaväe telefoniliini läbi ei lähe?

Pension: Muidugi ei lähe.

Sookael: Kust ta siis teab, et...

Härgmäe: Tere lõunast, tere lõunast härrased! Palun vabandage, et mind hetkeks kontoris ei olnud. Teate, peab töölistel alati silmad peal pidama, siis on ka tööl edu. Mu tütar teatas, et revideerijad on tulnud. Väga rõõmustav, väga rõõmustav. Härgmäe on mu nimi.

Pension: Minu nimi on Pension.

Härgmäe: Väga rõõmustav!

Sookael: Sookael!

Härgmäe: Väga rõõmustav, väga rõõmustav. Palun istuge! Kas... lubage kü sida, kas härrased

tulid otse jaamast?

Pension: Ei, sealtpoolt.

Härgmäe: Huvitav, et aktsiaseltsi teenistuses on ka sõjaväelasi... Aga palun, võtke ometi platsi, päike on veel suurel kõrgel, küllap jõuate kõik põhjalikult läbi revideerida.

Pension: Kindlasti.

Sookael: Igatahes.

Pension: Lubage küsida, kust te teate, et me nimelt revideerimiskäigul oleme?

Härgmäe: Noh... vabandage... olen juba vana ehitusmeister ja see aktsiaselts "Eestimaa Jõu" töö pole mul kaugeltki esimene ega suurim. Olen püstitanud terveid suurvabrikuid... terveid majadekvartaale ja ei ole minul iial olnud ühtki arusaamatust ega ühtki sekeldust jaah. Kõik on alati tip-top ja sellepärast revidendid on alati mu parimad sõbrad. Tulgu nad öösel või päeval - alati olgu teretulnud.

Pension: Väga meeldiv, et mõnda arvate.

Sookael: Aga...

Pension: (Sookaelale) Pea suu! (Härgmäele) Jah, see on tõesti väga kena teist. Tõtt öelda, ega see revideerija-amet suurt kiita olegi. Aga noh, teate, sõjaväelase asi, kuhu käskakse minna, sinna mine.

Härgmäe: Seda minagi imestan, et sõjaväelased. Aga eks nüüdsel ajal ole nii mõnigi asi tei-

siti, kui vanasti. Palun, kas tohin härrastele pakkuda vahest väikese napsi konjakit?

Sookael: Kuule, me peame võtma linnaga telefoniühenduse.

Härgmäe: Jõuate, jõuate härra Sookael! Ega sellega nii kiiret ole.

Pension: Erilist kiiret muidui ei ole.

Härgmäe: Arusaadav. Palun... üks moment... (avab ukse tahatuppa) Rosalie... Pilvi... astuge siiapoole... Lubage, härrased, et esitlen teile oma abikaasat ja tütart... Siin härra Pension... minu abikaasa... minu tütar Pilvi... härra Sookael... Härrad revidendid on nii lahked ja teevad mulle seda au, et joovad napsikese kü lmarohtu enne tööd...

Rosalie: Aga lõuna on kah valmis. Kas tohiksin omalt poolt paluda härraseid võtta pisut kehakinnitust?

Härgmäe: Tingimata! Härrad on reisist kindlasti näljased. Pilvi! Palu härrased tahapoole.

Rosalie: Aga armas mees, sa ju tead kui väikesed meie ruumid on. Ma katan laua siiasamasse kontorisse. Peate nimelt teadma, et see on suurim ruum meie majas.

Härgmäe: Õigus neh. Katke jah, siiasamasse.

Pension: Tõepoolest, teil ei tarvitseks meie pärast teha endile tüli.

Rosalie: Hüopis vastupidi, härrad. Meie siin maakohas oleme väga rõõmsad, kui tohime va-

hest harva mõnd armast külalist kostitada.

Sookael: Ei-ei, tõepoolest, proua....
Rosalie: Mis te nüüd... Pilvi, aita kah paluda, et härrad meile seda au teeks ja suvatseks lõunatada.

Pilvi: Aga muidugi, te olete ju nii lahked!

Pension: Jah - kui selline armas ja veetlev preili kah sekka lööb, siis ei söanda ma enam sõnakestki lausuda.

Sookael: Igatahes. (Pilvi ja Rosalie katavad lauda.)

Härgmäe: Palun, vast väike napsike konjakit enne... või eelistavdd härrased veini?

Pension: Kui tõtt ütelda - mina viskaksin parima meelega päris vabariigi valget.

Sookael: Igatahes.

Härgmäe: Suurepärane! Ega mina kah neist veinilirtsudest ega likööridest suurt lugu pea. Vana valge, see on ikka üks puhas ja klaar kaup. Terviseks, härrad!

Pension ja Sookael: Tervisoks!

Rosalie: Palun, mida tohiks teile tõsta? Kas tükike kanapoega? Või eelistate külma? Vahest ehk lõhekonservi? Angerjat? Pilvi, tõsta härradele ette!

Pension: Palun väga, preili, tehke täiesti oma äranägemise mööda! Iga suutäis, mis Teie ette tõstate, on mulle valitud maiuspalaks!

Sookael: Igatahes.

Härgmäe: Eks ta ole tütarlapsel kah selge rõõm vahel harva külalisi kostitada. Siin maakohas pole ju seltskonda, kellega lävida! Palun! Tervist!

Sookael ja Pension: Tervist! Proosit!

Härgmäe: Hallo! Jugar! Jugar! Tulge hetkeks sisse! See on mu kümnik... väga tubli mees. Minu äraolekul on ta kahekordselt valvas, et kõik töölised omal kohal olcks.

Jugar: Tere lõunast. (teretatakse vastu)

Härgmäe: Kas tulid katlamaja juures?

Jugar: Jah, härra.

Härgmäe: Need härrad nimelt on linnast saabunud revidendid, kes tahavad tutvuda ehitustöödega ja teostada kontrolli. Kui oleme lõunatanud, lähevad härrad ehitusi revideerima.

Pension: Aga mispärast? Kas ei saa läbi selleta?

Härgmäe: See tähendab, kuidas nii? Kas te siis ei soovigi teha ülevaatust?

Pension: Meie aeg on kahjuks piiratud. Tahame jõuda täna veel hea tüki maad edasi.

Härgmäe! (rõõmsalt) Ah nii! Siis piirdute ainult kontoriraamatute ja palgalehtede läbivaatamisega? Möödunud nädala aruanne on mul kahjuks küll veel koostamata, kuid võite uskuda - korras on kõik.

Pension: Usun tõesti et teil kõik korras on.

Härgmäe: Siis, Jugar, mine katlamaja juure tagasi ja lase need telliskivid, mis täna Alujõe ehituse juure peavad minema, peale laadida! Said aru?

Jugar: Sain küll, , härra. Ma lähen siis (ära).

Härgmäe: Peate nimelt teadma, et Alujõel on puudus ehituskividest - kevadel sai paar vagunitäit eksikombel siia maha laaditud, nüüd olen siit tarvidust mööda saatnud.

Pension: Väga kena. Kuhu tarvis, sinna tuleb ikka saata.

Härgmäe! Olete tõepoolest asjatundja ehituste alal!

Pension: Mina... noh, teataval määral küll.

Sookael: Igatahes.

Pilvi: Aga miks te ei võta otte? Palun! Lubate ma lõikan?

Pension: Tänu, tänu, preili Pilvi.

Härgmäe: Terviseks! (juuakse)

Direktor: (siseneb koputamata) Siin te olete, isand Härgmäe! Ma tahaksin teada, mis kord teil siin valitseb aktisaseltsi ehitustööde juures?

Härgmäe: Püha taevas - peadirektori abi härra...
Sekretärhesf

Direktor: Mis see tähedab? Näete [illegible] esmakordselt

selt või? Ma küsin teilt, mis kord see teie juures siin on: osa töölisi joovad ja lärmitsevad selle asemele et seinu krohvida ja ehitusmaterjalide laoplatsil on terve voor võõraid hobusedid, kellele laotakse peale seltsile kuuluvaid kive. Ja kontoriruumist olete teinud võõrastemaja. Pidage meeles, see on siin ametruum, aga mitte Teie erakorter.

Härgmäe: Äh...äh... härra p...peadirektor, pak...pakkusime r...revidentidele pïsut einet!

Direktor: Mis revidentidele?

Härgmäe: Noh, neile härradele...

Direktor: Isand Härgmäe, mina tulin Teie tegevust revideerima, sest juhatusele on tulnud Teie peale rohkesti kaebusi. Ja ma näen, et need sugugi põhjendamatud ei ole.

Härgmäe! (Pensionile) Kes kurat olete siis teie? Kuidas te julgesite...?

Pension: (tõustes) Vabandage väga, Teie pole võtnud vaevaks küsidagi, mis revidendid me oleme. Et me revidendid oleme - see on teatavas mõttes õigus. Kuulume nimelt inseneriväe kolmandasse divisjoni ja meile tehti ülesandeks revideerida järele, kuidas on linna ja poligoni vahel asuva sõjaväe telefoniliini postide seisukord. Seni oleme leidnud kolm mädanenud posti. Suur tänu lahke vastuvõtu eest, peame kahjuks nüüd lahkuma. Head tervist ja palju lõbu!

Sookael: Igatahes (mõlemad ära)

Eesriie.

Näitejuht: Palume austatud kuulajaid vabandada, et me tõmbasime eesriide ette, aga teisiti me ei saanud. Seni oli meil komöödia, aga see, mis nüüd järgneb on juba tragöödia ja sellisel ilusal õhtul, kui tänane, ei ole sugugi soovitav niisuguseid asju kuulata. Pealegi, kus meil tragöödiat ei olnud kaubas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR
AR2-07-00035